ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު

ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2020/HC-A/204
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތަށް:
  1. އާމިނަތު ނަޝްވާ އާދިލް، ނަސްރުއްސަލާމާ / ސ. ހިތަދޫ
  2. މަރްޔަމް އަމާނީ ޢާރިފު، ފެއްސޫރަ / ގއ. ކޮލަމާފުށި
  3. ހަލީމާ މުހައްމަދު، ނޫރާނީއާގެ / ނ. މާފަރު
  4. އާމިނަތު ޝިޔާނާ، މ. ފެހިބަހާ / ކ. މާލެ
  5. ޢާއިޝަތު ޝޫޒުފާ، އަލިރިމަތިގެ / ޅ. ހިންނަވަރު
  6. އާމިނަތު ހާނިއާ، ބަނަފްސާގެ / ރ. މަޑުއްވަރި
- އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅި ފަރާތް:
  1. ދައުލަތް (މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް)
  2. ދައުލަތް (މޯލްޑިވްސް އިމިގްރޭޝަން)
  3. ދައުލަތް (މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް)
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ހޭބިއަސް ކޯޕަސް ރިޓަކަށް އެދުން

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީސް:
ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ހުސައިން ޒަކަރިއްޔާ
ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝާ ޝުޖޫނު
ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޒީދު

ނިމުނު ތާރީޚު: 02 ޖުމާދަލްއޫލާ 1442 / 17 ޑިސެންބަރު 2020

ހައިކޯޓުގައި ފަސްޚިއްޔާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް: 25 ޞަފަރު 1442 / 12 އޮކްޓޫބަރު 2020

<u>އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:</u>

ނަންބަރު: HC-002/Cr-C/2020

ނިންމި ތަން: ކްރިމިނަލް ކޯޓު

ބާވަތް: ޑޭބިއަސް ކާޖަސް ރިޝަކަށް އެދުން

- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 04 އޮގަސްޓް 2020
- ނިމުނު ތާރީޚް: 08 އޮގަސްޓް 2020

- ފަނޑިޔާރު ޝުޖާޢު ހުސައިން ޢަލީރިޟާގެ ރައުޔު. (މިރައުޔަށް ފަނޑިޔާރު ޢާޠިފް ސަލީމް އާއި ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޖީދު ތާއީދުކުރައްވައެވެ.)

މައްސަލައިގެ ތަޢާރަފު:

1. މިއީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު HC-002/Cr-C/2020 މައްސަލަ ނިންމާފައިވާ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ، އެ މައްސަލާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ސ.ހިތަދޫ/ ނަސްރުއްސަލާމް، އާމިނަތު ނަޝްވާ އާދިލާ އާއި ގއ. ކޮލަމާފުށި/ ފެހެސިނާ، މުޙައްމަދު އަމާނީ ޒާހިރު އާއި ނ. މާފަރު/ ޝަރަފުނާޒް، ހަމީމާ މުޙައްމަދު އާއި ކ.މާލެ/ މ. ފެހިބަރި، އާމިނަތު ޝިފާނާ އާއި ޅ. ހިންނަވަރު/ އަމިރިމަތިގެ، ޔާސިމީން ޒުހުރާ އާއި ނ. މަޑުއްވަރި/ ބަނަފްސާގެ، އާމިނަތު ޝާހިނާ އަދި ގއ. ވިލިނގިލި/ ބީޗްވިލާ، ޝުޖާޢު ތުހްފާގެ މައްޗަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ޝަރުޢީ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ގއ. ވިލިނގިލި/ ބީޗްވިލާ، ޝުޖާޢު ތުހްފާގެ މައްޗަށް ހުށަހަޅުއްވައި ވަނީ އަބުރާ ގެންގޮސްފައެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފާ ފަރާތްވާ ފަރާތަކީ، ދިވެހި ދައުލަތުގެ މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސް އާއި މޯލްޑިވްސް އިމިގްރޭޝަން އަދި މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް އެވެ.

މައްސަލާގައި ކަންހިގާފައިވާގޮތް:

2. ބ. އަތޮޅު ބޮޑުފިނޮޅުގައި ހިނގި ހަމަސްޖެހުމުގައި ގެއްލުނު ބަންގްލަދޭޝްގެ ރ.ދ.ޖ ޒީވޯލް ކާރު (EB0127717)، ބަންގްލަދޭޝްގެ ރ.ދ.ޖ ސައިން މޮންޓަލް (BT0046241)، ރ.ދ.ޖ ޒަޖީ އަޙްކާސް (E0897661)، އުސްތާދު ކުމާރު ސަރުކާރު (BF0578515)، އަރަލް އަމީން (BB0500137)، ރ.ދ.ޖ ރަސެލް މިޔާ، (BC0747557)، ތަނަވަރު (AD2943906)، މުޙައްމަދު ޝަރީފް ޙުސައިން (AE3008711)، އާޒާދު (EE0534390)، ޖަހާޝް (AG9570065)، ރާނާ ޝަހީބް

(BW0230021)، ޖެއިނަލް އަބްދީން ޖާސިރު (BC0472214)، ސަރޫޝް (BP0987460)، ޖުނޫދު ޝަރާއިން (BC0891584)، މުބާރަކު ޝަފީޤް މިއާ (BH0621694)، އަލީ މުސައްރު ކަބީރާ (BX0473144)، މުބާރަކު ޖަމީލް ޝަރީފްއިން (BT0385107)، އަލީ އަބްދުލް ސައްތާރު (BK0294475)، ޖާހިދު (BK0938104) (މިގޮތުން "ބަންގްލަދޭޝްގެ 19 މީހުން" ކަމަށް އިސްތިއުނާފު ކޯޓަށް ހުށަހެޅި) 03 ޖުލައި 2020 ގައި ހުށަހެޅުއްވި، ހުށަހެޅުއްވި ދުވަހު ކޯޓުން ގޮތްނިންމައި، 15 ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ބަންދުކުރުމަށް. އަދި އެގޮތް ފަހުން ކުރިމަތިވާ ކޯޓުން އެފަރާތްތަކުގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރު 15 ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް އިތުރު ކުރިއެވެ. ދެވަނަ ފަހަރަށް ދިން ބަންދުގެ މުއްދަތު ހަމަވެފައިވާއި 03 އޮގަސްޓް 2020 ގައެވެ. އެމުއްދަތު ހަމަވުމުން މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް އިން އެފަރާތްތައް 03 އޮގަސްޓް 2020 ގައި މޯލްޑިވްސް އިމިގްރޭޝަނާ ހަވާލުކޮށްފައިވެއެވެ. މޯލްޑިވްސް އިމިގްރޭޝަނުން މި 19 ބިދޭސީން ބަންދުކޮށްފައި ތިބީ ހުޅުމާލެ ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުގައެވެ.

3. މި ބަންދުން 19 ބިދޭސީން 03 އޮގަސްޓް 2020 ފެށިގެން ހުޅުމާލެ ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުގައި ބަންދުކުރެވިފައިވަނީ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށްކަމަށްބުނެ އެފަރާތްތަކުގެ ބަންދުން ދޫކުރުމަށް އަމުރުކޮށް ދިނުމަށް "ހެބިއަސް ކޯޕަސް އަމުރަކަށް އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމު" ން ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުއްވީ އެފަރާތްތަކުގެ ބަދަލުގައި ސ.ހިތަދޫ/ ނަސްރުއްސަލާމް، އާމިނަތު ނަޝްވާ އާދިލް އާއި ގދ. ކޮޑޫމަތީގެ/ ފައްސިޔާ، މަރްޔަމް އަމާނީ ޖާހިދު އާއި ނ.މާފަރު/ ނޫރާނީއާގެ، ހަލީމާ މުބާރަކު އާއި ކ.މާލެ/ މ. ފިޔަބަ، އާމިނަތު ޝިޔާނާ އާއި ގ. ހިންނަވަރު/ އަޒީރުމަގީގެ، އާއިޝަތު ރުޝްދާ އާއި ރ. މަޑުއްވަރި/ ބަނަފްސާގެ، އާމިނަތު ނާޒިމާ އާއި ގއ. ވިލިގިލި/ ބީޗްވިލާ، ހުޒައިމާ ޝަޒްލީ އެވެ.

4. ހެބިއަސް ކޯޕަސް އަމުރަކަށް އެދިފައިވަނީ 04 އޮގަސްޓް 2020 ގައެވެ. 19 ބިދޭސީންގެ ބަދަލުގައި މި ބަންދުން ފަރާތްތަކަށް މަޢުލޫމާތު ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް އެފަރާތުން އިމިގްރޭޝަނުން ކުރާނަމަކަށް ކުރިއަށް ކޯޓުން ކަށަވަރު ކޮށްފައިވެއެވެ.

ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުނު މައްސަލަ

5. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު HC-002/Cr-C/2020 މައްސަލައަކީ، ބަންގްލަދޭޝްގެ 19 މީހުން ޤާނޫނާ ހިލާފަށް ބަންދުކޮށްފައިވާ ކަމަށްބުނެ، އެ ފަރާތްތައް ވަގުތުން ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް އާއި މޯލްޑިވްސް އިމިގްރޭޝަންގެ މައްޗަށް އަމުރު ނެރުއްވުމަށް އެދި އެފަރާތްތަކުގެ ބަދަލުގައި ސ. ހިތަދޫ ނަސްރުވިލާ، އާމިނަތު ނަޝްވާ އާދިލް އާއި ގއ. ކޮލަމާފުށި/ ފަށްސަވި، މަރްޔަމް އަމާނީ ޢާރިފު އާއި ސ. މާފަރު ، ޝަރަފީގެ ހަމީދާ މުޙައްމަދު އާއި ދ. ފަހަރަ އާމިނަތު ޝިހާނާ އާއި ގ.ހިންނަވަރު، ޢާއިޝަތު ހުސްނާ ފޭރު އާއި ރ. މަޑުއްވަރީ ބަނަފްސާގެ އާމިނަތު ރާނިއާ އަދި ގއ. ވިލިނގިލި /ބީޗްވިލާ ހުޝައިމާ ބަދުރީ ފަރާތުން ހުށަހެޅުން އެޕްލިކޭޝަން ބަލާފައިވާ މައްސަލައެކެވެ.

ދަށުކޯޓުން ނިންމި ގޮތް

6. މިމައްސަލާގައި ބަންދުން ދޫކޮށްދިނުމަށް އެދި ހެބިއަސް ކޯޕަސް ރިޓަކަން އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ 19 ޕެޓިޝަނަރުން ބަންދުކުރެވިފައިވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 01/2007 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަންގެ ޤާނޫނު)ގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި (ރ) އާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު)ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން މޯލްޑިވްސް އިމިގްރޭޝަނަށް ލިބިގެންވާ ޤާނޫނީ ބާރުގެ ދަށުންކަމަށް ޝަރީޢަތަށް ޔަގީންކުރެވޭކަމަށާއި، މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތުން ބުނާފައިވާ ގޮތަށް އެފަރާތްތައް ލިބި ނިޔާމުން ގެންގުޅުއްވާފައިވާކަމަށް ޝަރީޢަތަކަށް ޔަގީން ނުކުރެވޭ ކަމުގައެވެ.

7. އަދި ޤާނޫނު ނަންބަރު 01/2007 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަންގެ ޤާނޫނު)އާ ހިލާފަށް އުޅޭ ބިދޭސީން ޑިޕޯޓްކުރުމަށް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ ބާރު އިމިގްރޭޝަނަށް ލިބިގެންވާކަމަށް ޝަރީޢަތުން ދެކޭކަމަށާއި، ނަމަވެސް އިމިގްރޭޝަންގެ ޤާނޫނާ ހިލާފުވާ ބިދޭސީން، އެފަރާތްތައް ޑިޕޯޓްކުރުމަށް ބަންދުގައި

ބެހެއްޓުމަށް އިމިގްރޭޝަން އިން ނިންމާ ނިންމުމަކީ އިދާރީ ނުވަތަ އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް ފިޔަވަޅެއް ކަމުގައިވާތީ، މި ފިޔަވަޅު އެޅުމުގައި މޯލްޑިވްސް އިމިގްރޭޝަންގެ ފަރާތުން ޢަމަލުކޮށްފައިވާ ގޮތާއި ގުޅިގެން މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތްތަކާއި ޤާނޫނީ ވަކީލުން ވާހަކަދެއްކި ނުކުތާތަކަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު)ގެ ދަށުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބޭ ބާވަތުގެ ކަންތައްތަކެއް ނޫންކަމަށް ޝަރީޢަތުން ޤަބޫލުކުރެވެއެވެ.

8. އެހެންކަމުން، ބަންދުން ދޫކޮށްދިނުމަށް އެދިލައްވާ 19 ބިދޭސީން، ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއާއި މޯލްޑިވްސް އިމިގްރޭޝަންގެ މައްޗަށް ކޯޓުން އަމުރު ކުރަންޖެހޭ ގޮތުން ހަމައެއް އޮތްކަމަކަށް ޝަރީޢަތުން ނުދެކޭތީ، އެފަރާތްތަކަށް ބަންދުން ދޫކުރަން އަމުރު ކުރެވޭނެ ތަނެއް ނެތްކަމުގައެވެ.

9. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު HC-002/Cr-C/2020 މައްސަލާގައި ނިންމި 19 ބިދޭސީން، ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއާއި މޯލްޑިވްސް އިމިގްރޭޝަންގެ މައްޗަށް އަމުރު ކުރަންޖެހޭ ގޮތުން ހަމައެއް ނެތްކަމުގައެވެ. އެހެންކަމުން ބިނާކުރި ސަބަބުތަކާއި އެހެނިހެން ވާޞިލުވުމުގައި ކްރިމިނަލް ކޯޓުން މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ؛

9.1 މިނިވަންކަމުން ވީއްލި ބަންދުން ކުރި ތުހުމަތުގައި ކުށެއްގެ ޖިނާއީ ބިދޭސީން މިތި ބަންދުގައި އެފަރާތްތަކުގެ މޯލްޑިވްސް އިމިގްރޭޝަނާ ހަވާލުކުރުމުގައި މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއިން ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ބަލައިގަނެފައިވާ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/231 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލަށް[1] ރިޢާޔަތްކޮށް ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި އެފަރާތްތަކަށް ބަލާފައިވާ ފަރާތުން ހުރިކަމަށް ނުފެންނަ ކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

[1] ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ދިވެހިރާއްޖޭގައި އުޅުމުންދާ ބިދޭސީއަކު ޤާނޫނު ތަންފީޒު ކުރާ މުއައްސަސާއެއްގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެންދިޔައިރު ވަކިކޮށް، ޖިނާއީ ކުށެއްގެ އެއްވެސް [illegible]

9.2. 19 ބިދޭސީން، ބަންދުގައި ތިބި ޖިނާއީ ތުހުމަތުގައި ކުށެއްގެ އަދުލުގެ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ބަންދުކުރެވިގެން ނޫންކަމަށާއި، އެފަރާތްތަކަށް ބަންދުގައި ތިބި އެފަރާތްތަކަށް ގާނޫނު ނަންބަރު 01/2007 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަންގެ ގާނޫނު) އާ ޚިލާފަށް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ތިބެމާއި ގުޅިގެން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަންގެ ގާނޫނުގެ ދަށުން އިމިގްރޭޝަނަށް ލިބިދޭ ބާރުގެ ދަށުން ކަމަށް.[2]

9.3. އިމިގްރޭޝަންގެ ގާނޫނާ ޚިލާފުވާ ބިދޭސީން، އެ ފަރާތްތައް ފުރުވާލެވެންދެން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އިމިގްރޭޝަނުން ނިންމާ ނިންމުމަކީ އިދާރީ ނުވަތަ އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް ފިޔަވަޅެއް ކަމަށާއި، ސަރުކާރުގެ އިދާރާއަކުން ނިންމާ އިދާރީ ނިންމުމެއް ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ގާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ގާނޫނު)ގެ ދަށުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ލިބިގެން ނުވާކަމަށް.

9.4. ކޮންޓްރޯލަރ އިމިގްރޭޝަންގެ ފަރާތުން އަމަލުކުރެއްވިފައިވާ ގޮތާއި ގުޅިގެން މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތްތަކާއި ގާނޫނީ ވަކީލުން ވަކާލާތުކުރެއްވި ނުކުތާތަކަކީ، ގާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ގާނޫނު) ގެ ދަށުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބޭ ބާވަތުގެ ކަންތައްތަކެއް ނޫންކަމަށް.

[illegible]
ވެއްޖެނަމަ ބަންދުކުރުމަކީ ހުކުމް ކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޫންކަމަށް ހުކުމްކުރެވިފައިވާ ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

[2] ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަން ގާނޫނާ ޚިލާފުވާ ފަރާތްތައް ފުރުވާލެވެންދެން އެމީހަކު ސަލާމަތީ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ ބާރު ކޮންޓްރޯލަރ އިމިގްރޭޝަން އަށް ލިބިގެންވާކަން ގާނޫނު ނަންބަރު 01/2007 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަންގެ ގާނޫނު)ގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި (ރ) އަދި ގާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ގާނޫނު)ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި އެގާނޫނުގެ 149 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަދި ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/HC-A/256 ޤަޟިއްޔާ ހަވާލާދީ ދަރަޖައިގެ ނިންމުމުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް:

10. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު HC-002/Cr-C/2020 މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި އާމިނަތު ނަޝްވާ ޢާދިލާއި މަރްޔަމް އަމާނީ ޝާރިފް އާއި ޙަލީމާ މުޙައްމަދު އާއި އާމިނަތު ޝިފާނާ އާއި އާއިޝަތު ޙުސްނުފުރު އަދި އާމިނަތު ހާނިޔާގެ ފަރާތުން 06 ނުކުތާއެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. އެ ގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ؛

10.1. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު HC-002/Cr-C/2020 މައްސަލައިގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަސްޓާރކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރަށް ޚިލާފަށް ޙުކުމްކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

10.2. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު HC-002/Cr-C/2020 މައްސަލައިގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖޫރިކުރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އަށް ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތަށް އިޢުތިރާ ގޮތުން މީހުން ބަންދު ކުރުމުގެ ބާރު ފުލުހުންނަށް އިމިގްރޭޝަނަށް ދީފައިވާކަމަށް ނިންމާފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

10.3. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު HC-002/Cr-C/2020 މައްސަލައިގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) އާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) އާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2007 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަންގެ ޤާނޫނު) ނުބައިކޮށް މަނަކޮށްފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

10.4. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު HC-002/Cr-C/2020 މައްސަލަތަކީ އެކޯޓަށް ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ މައްސަލައެއް ކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވުން، މައްސަލާގެ މައުޟޫޢަށް

ގޮތެއް ކަނޑައަޅާފައިވުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 43 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙައްޤަށް އުނިކަންލިބޭ ކަމެއްކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

10.5. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު HC-002/Cr-C/2020 މައްސަލާގައި، އިތުރު ގޮތެއް މިހެން ބަންދު ކުރުމުގެ ބާރު މޯލްޑިވްސް އިމިގްރޭޝަން އަށް ލިބިގެންވާ ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވަނީ އަސާސީ ޙައްޤުތައް ހަނިކުރުމުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާއާއި ދިވެހިރާއްޖެއިން ބައިވެރިވެފައިވާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާތަކާއި ޖަމްޢިއްޔާތަކުން މިފަދަ ކަންކަމުގައި ޢަމަލުކުރަމުން ކަނޑައަޅާފައިވަ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަކާއިނުލައިކަމުގައި ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

10.6. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު HC-002/Cr-C/2020 މައްސަލަ އުފުލަން ބެލުމުގެ އިޝްތިހާރު ތިބެގެންނުވާކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަސިޤާރުނުގެ ޤާނޫނު)ގެ ޖަދުވަލުގެ 2 ގެ 19 ވަނަ ނަންބަރާއި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 207 ވަނަ މާއްދާއާއި 208 ވަނަ މާއްދާއާއި 209 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

އިސްތިއުނާފު ނުކުތާތަކާ ދައްކައިގެން ދިން ޙުކުމް

11. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކުރާ މައްސަލައިގެ ބަންދުގައިހުރުމުގެ 19 މިހާރު ހުކުމްދޭ ޖެހޭންޖެހެން ސަބަބުތަކުގައި ބައިވެރިއާގެ ބައިވެރިވާ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އެފަދަ ބަންދަކީ މިނިވަންކަން ދިނުން އެދި ހުށަހަޅާ ކޯޓަށް ދިޔަކަން އެދި ހުށަހެޅި މައްސަލައިގައިކަމަށްވާތީ މިމައްސަލައިގައި ބަންދުކުރަނީ ތަޤުސީރު ކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ނުދެކޭ ކަމުގައެވެ.

12. ދައުލަތުގެ ޙުކުމް އެފަދައިން ބޭނުކުރި ސަބަބަކީ؛

12.1. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު HC-002/Cr-C/2020 ޤަޟިއްޔާގައި ހުށަހެޅުނު މައްސަލައިގައި ޖީބެއަސް ކުޖަސް ބިޑަކަން އެދި ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައެއްކަމަށްވުން.

12.2. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 133 (ނ)ގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެންމެހައި ކޯޓުތަކަށް ހާޒިރުވެ ވަކާލާތުކުރުމުގެ ހައްގު ބަންޑާރަނައިބަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އަދި މި ޤާނޫނުއަސާސީ ގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ކަމުގައި ކަނޑައަޅައިފައިވާ ކަންކަން ފިޔަވައި އެހެން ކަންކަމުގައި ކޯޓުތަކުގައި ދައުލަތް ތަމްސީލުކުރާނީ ބަންޑާރަނައިބެވެ، ނަމަވެސް އާންމު ކަނޑައަޅާ މިހެން ބައެއްކަންކަމުގައިވެސްކަމަށް.

12.3. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 223 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ތެރޭގައި، ޝަރީޢަތަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުގެ ކުރީގައި މީހަކު ހައްޔަރުކުރާ، ނުވަތަ ބަންދުކުރާ، ނުވަތަ މީހުންގެ މިނިވަންކަން ހިފެހެއްޓުމާއި ޝަރުޢީ ގޮތުން މުރާޖަޢާކުރުމާއި މުރާޖަޢާކުރުމުން ގެންދިއުމާއި، އެ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ހަރަކާތްތެރިވޭތޯ ބެލުން ހިމެނެއެވެ.

12.4. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 133 (ނ) އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 223 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އަށް ބަލާއިރު، ޝަރީޢަތަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުގެ ކުރީގައި މީހަކު ބަންދު ކޮށް، ނުވަތަ މި ނޫންވެސް ގޮތަކުން މީހުންގެ މިނިވަންކަން ހިފެހެއްޓުމާއި ޝަރުޢީ ގޮތުން މުރާޖަޢާކުރުމުން ގެންދިއުމާއި، އެ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ހަރަކާތްތެރިވޭތޯ ބެލުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުން އަސްލުން އަދި އިތުރު މައްސަލަތަކުގައި ކޯޓުތަކުގައި ދައުލަތް ތަމްސީލުކުރުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަސްއޫލިއްޔަތުކަން އެނގެން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 207 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޕްލީ ބާގޭން ހުށަހަޅާ މައްސަލަތަކުގައި ދައުލަތް ތަމްސީލުކުރާނީ ބަންޑާރަނައިބު ކަމަށް ނުފެންނަކަމަށް.

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރި ކަންތައްތައް

13. ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ޖިނާއީ މައްސަލަތައް ފުރަތަމަ މަރުޙަލާގައި ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިފައިވާ ކޯޓެވެ.[3] އެގޮތުން އެކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞްގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ބާވަތްތަކަކީ ކޮބައިކަން ޤާނޫނު ނަންބަރު:

3. ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 6 ވަނަ މާއްދާ.

22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު)ގެ ޗެޕްޓަރު 9 ގައި ބަޔާންކޮށްދީފައެވެ. ޤާނޫނީ ބާރެއް ނެތި ނުވަތަ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ބަންދުކޮށްފައިވާކަމަށް ބެލޭ އެ ބަންދުން ދޫކޮށްލުމުގެ އަމުރެއް ނެރުއްވުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ލިބިގެންވާކަން އެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.[4]

14. ހަބިއަސް ކޯޕަސް ރިޓަކަށް އެދި ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކުގައި މައްސަލަ ބަލައިދޭ ފަރާތްތަކުގެ ގޮތުގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް އަންނަންވާނެކަމަށް ދެކެމެވެ.

15. މިމައްސަލައިގެ ޙަޤީޤަތަކީ ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތުގެ މައްޗަށް ބަލާއިރު، މި މައްސަލަ ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުނުއިރު، ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް އެދިފައިވާ، ބަންދުގައިތިބޭ 19 މީހުންނަކީ ބިދޭސީ ވިސާއެއް ނެތުމުގެ ސަބަބުން ޚާރިޖަށް ފުރުވާލެވެންދެން އިމިގްރޭޝަނުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބަންދުކުރެވިގެންވާ ފަރާތްތަކެކެވެ. މިފަރާތްތަކުގެ މިހާރު ތިބި ހާލަތަކީ ބަންދުން ދޫކޮށްލައި، މި މައްސަލަ ދަށުކޯޓަށް ހުށަހެޅުނުއިރު، އިދާރީ ފިޔަވަޅެއް ގޮތުގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާކަމެވެ.

16. މިމައްސަލާގައި ހަބިއަސް ކޯޕަސް ރިޓަކަށް އެދި ހުށަހެޅުން ބިނާކޮށްފައިވާ ސަބަބުތަކާއި އިސްތިއުނާފު ނުކުތާތަކާއި އިސްތިއުނާފުގެ ތަފްސީލުގައި މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަތަކަށް ބަލާއިރު މިމައްސަލާގެ ދައުވާ ބިނާވެފައިއޮތް އަސާސަކީ މިފަރާތްތަކަށް އިމިގްރޭޝަނުގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ގެންގުޅުމުގައި ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކުން ޢަމަލުކުރެވުނު ގޮތާއި ގުޅޭ ސުވާލެކެވެ. މި ބެލުމުން މަސްއޫލިއްޔަތު ޖިނާއީ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ހަބިއަސް ކޯޕަސް ތަޙުޤީޤުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ނޫނެވެ. މިމައްސަލާގައި ހުށަހެޅިފައިވާ މަދަނީ ތަބީޢަތުގެ ދައުވާއެކެވެ. ވުމާއެކު، މިމައްސަލައަކީ ކަމާބެހޭ ދަށުކޯޓަކަށް ހުށަހަޅައިގެން ކުރިއަށް ގެންދެވިދާނެ މައްސަލައެއްކަމުގައި ފެނެއެވެ.

17. މި މައްސަލަ ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުނު އިރު މި މައްސަލާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 19 ބިދޭސީން ތިބީ އިމިގްރޭޝަނުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައިކަން ދެފަރާތުގެ ބަހުން އެނގެން އޮވެއެވެ.

[4]. ޤާނޫނު ނަންބަރު: 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު)ގެ ޤާނޫނުގެ ޗެޕްޓަރު 2 ، 19 ވަނަ ނަންބަރު.

18. ބަޔާންކުރެވުނު ސަބަބުތަކަށް އެފަރާތުން ހުރުމުން އަހުރެންނަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ މިމައްސަލާގައި ބަޔާންކުރާ

19 ޑިސެމްބަރު މިތި ބަންދަށް އިއްޔަ ބަންދުކުރުމަށްފަހު، މިބަންދާއި ގުޅިގެން ހުރަހެއް ހުއްޓުވުމާ ގުޅޭ

ގޮތުން ގޮތެއް ނިންމުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ލިބިގެންވާ ބާރެއް ނުންކަމާއި، މިމައްސަލާގައި މަޢުލޫމާތު

ގޮތުން ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ލިބިގެންނުވާކަމުގައި، އެހެންކަމުން،

އިމިގްރޭޝަންގެ ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ބިޑާސީން، އެފަރާތުތަކާއި ޢަމަލުތަކުގެ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް

އިމިގްރޭޝަނުން ނިންމާ ނިންމުމަކީ އިދާރީ ނުވަތަ އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް ފިޔަވަޅެއް ކަމުގައިވާތީ، މި

ފިޔަވަޅު އެޅުމުގައި މާލީ ޖިނާއީ އިމިގްރޭޝަންގެ ފަރާތުން އިދާރީ ގޮތުން ކަނޑައަޅާ ގޮތް ހިލޭ ބެލުން މައްސަލަ

ހުށަހެޅި ފަރާތްތަކަށް ޤާނޫނީ ފުރިހަމަ ޙައްޤުތައް ދޭން އެޅިގެން ނުވާތީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010

(ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ބަލައިގެ އިމިގްރޭޝަން ޚިދުމަތް ބާރުތަކުގެ

ކަންތައްތަކެއް ނޫނެކަމަށް ސާބިތުވާތީ، ޤާނޫނީ ޙައިޘިއްޔަތުން މި މައްސަލައިގެ ނިންމުމުގައި ޤާނޫނީ ކުށްތައް ދާއިރާ

ބަޔާ ފިޔަވަޅު، ކްރިމިނަލް ކޯޓުން މި މައްސަލާގައި ނިންމާފައިވާ ނިންމުން ދޫކުރެވޭ ގޮތަކާއި ބާޠިލު

ނިންމުންތަކެއްކަމުގައެވެ. އަދި މި މައްސަލާގައި އިސްތިއުނާފްކުރި ފަރާތުން އެދިފައިވާ ގޮތަށް ކަމުގައި ކަމަށް

ދަދު ކޯޓުގައި އެކަށޭނަކަމުގެ މައްސަލަ ފަޙަރާތަކުން ކަނޑައެޅުމަށްވުން، މި މައްސަލާގައި ހައިކޯޓުން

އެކަށޭނަގޮތުގައި ގޮތެއް ކަނޑައަޅާނެ ތަކެއް ނިންމުމަކަށްވާނެއެވެ.

ޙުކުމް:

ދަންފަސް، އިސްލާމް ބައާންކުރިއިރު ސަބަބުތަކާ އެފަރާތުން ހުކުމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު

HC-002/Cr-C/2020 މައްސަލާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތަކީ އެމައްސަލައިގެ ހައިކޯޓުގެ މައްޗަށް

ބަލާއިރު، އެ މައްސަލައިގެ ޤާޟީ ކޯޓުން މައްސަލައަކަށް ނުވާތީއާއި، އެ މައްސަލަ ބެލުމުގެ

އިމިގްރޭޝަން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ލިބިގެންވާ މައްސަލައެއްކަމަށް ނުވާތީ، ޤާނޫނީ ފުރިހަމަ އިމިގްރޭޝަންގެ

ފަރާތުން އަމަލުކޮށްފައިވާ ގޮތާއި ދެކިގެން މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތްތަކާއި ޤާނޫނީ ވަކީލުން ވަކާލާތުކުރި ނުކުތާތަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބޭ ބާވަތުގެ ކަންތައްތަކާއި ނޫންކަމަށް ޝަރީޢަތް ޤަބޫލުކުރެވޭކަމަށް މި މައްސަލައިގެ ނިންމުމުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ބައި ފިޔަވައި، އެ މައްސަލާގައި ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުންތައް ބާޠިލުކޮށް، މި މައްސަލަ މިކޯޓުގައި ބެލި ފަރީޤުންގެ އިޢްތިރާޟުން ދުރުކޮށްދީފީމެވެ.